

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens lägesrapport läsåret 2018/19 för gymnasieskola och gymnasiesärskola

Upprättad
Datum: 2019-11-15
Version: 1.0
Ansvarig: Lars Rehnberg
Förvaltning: Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen
Avdelning/Enhet: Avdelningen för kvalitet och utveckling

Innehållsförteckning

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens lägesrapport läsåret 2018/19 för gymnasieskola och gymnasiesärskola	1
1. Inledning.....	4
2. Systematiskt kvalitetsarbete	4
2.1 Systematiskt kvalitetsarbete inom gymnasie- och gymnasiesärskolan	4
2.2 Elevenkäten för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	5
3. Organisation och förutsättningar.....	7
3.1 Personalstatistik	7
3.2. Elevstatistik	9
3.2.1 Antal elever.....	9
3.2.2 Söktryck.....	10
3.2.3 Elevernas närvaro	10
3.3. Pedagogisk organisation	10
3.3.1 Centrala ämnesgrupper.....	10
3.3.2. Pedagogisk inspiration Malmö.....	11
3.3.3. Försteläroorganisation.....	11
3.4. Elevhälsans organisation	11
3.5 Processtödjare inom normer och värden	11
3.6. Studie- och yrkesvägledarorganisation	12
3.7. Kommunalt aktivitetsansvar (KAA).....	12
4. Verksamhetens måluppfyllelse	13
4.1. Kunskaper	13
4. 2. Normer och värden	17
4.2.1 Elevenkäter (delar av) inklusive värdegrundsarbete och arbete för att motverka kränkande behandling.	17
4.2.2 Kränkande behandling.....	21
4.2.3 Klagomålshantering	21
4.3 Elevers ansvar och inflytande	21
4.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv	22
4.5 Bedömning och betyg	23
4.5.1 Kurser med många icke godkända betyg	23
4.5.2 Relation mellan resultat på nationella prov och kursbetyg	24
4.5.3 Veta vad som krävs	26
4.6 Rektors ansvar	27
4.7 Kommunalt aktivitetsansvar	29
5. Gymnasie-och vuxenutbildningsförvaltningens arbete med åtaganden.....	29
5.1 Förbättra och fördjupa styr- och ledningssystemet	29
5.2 Utveckla strukturen för övergångar inom och mellan skolformer	30
5.3 Se över resursfördelningssystemet för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	30
6. Analys och slutsatser.....	31
6.1 Analys	31
6.2 Slutsatser	32

6.3 Slutord	33
7. Bilagor	34
Bilaga 1. Gymnasieskolan - Personalstatistik med behörighet - per ämne och kategori (Skolverket)	34
Bilaga 2. Gymnasieskolan – Genomströmning. Startläsår 2015/16 (Skolverket)	34
Bilaga 3. Sammanställning av enkätresultaten per frågeområde i gymnasieskolan.....	34
Bilaga 4. Sammanställning av kurser med hög andel F-betyg - icke godkända respektive godkända per högskoleförberedande-, yrkes- och introduktionsprogram samt gymnasiearbetet.....	34
Bilaga 5. Gymnasieskolan - Relationen mellan nationella prov och kursbetyg (HT 18, Skolverket).....	34
Bilaga 6. Gymnasieskolan - Relationen mellan nationella prov och kursbetyg (VT 19, Skolverket).....	34

1. Inledning

Denna rapport är en sammanfattning av gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens systematiska kvalitetsarbete för gymnasie- och gymnasiesärskolan i Malmö stad. Utöver nämnda skolformer ansvarar förvaltningen även för det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) vars uppföljning inkluderas i denna rapport. Rapportens analys bygger i huvudsak på uppgifter som framkommer i skolenheternas lägesrapporter, nationella jämförelser, elevenkäter, tillsyns- och granskningsbeslut samt dialogmöten.

2. Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen 4 kap. 3-8 §§ och skolverkets allmänna råd (systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet) ska det systematiska kvalitetsarbetet inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen och att säkerställa en likvärdig utbildning. Huvudmän inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt följa upp verksamheten, analysera resultaten och utifrån detta planera för utvecklingsinsatser i utbildningen samt genomföra dessa. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Huvudmannen ska åtgärda de brister som kommer fram vid uppföljning, genom klagomål eller som framkommer på annat sätt.

2.1 Systematiskt kvalitetsarbete inom gymnasie- och gymnasiesärskolan

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens systematiska kvalitetsarbete för gymnasieskola och gymnasiesärskola består av flera delar. Varje skolenhet bedriver sitt systematiska kvalitetsarbete löpande under året vilket dokumenteras i skolans lägesrapport som redovisas årligen i början av september. Lägesrapporten utgår från skollagen och läroplansmålen för respektive skolform. Utifrån en analys av aktuella kunskaps- och elevenkätresultat i lägesrapporten gör varje skola en åtagandeplan som innehåller prioriterade åtaganden för det kommande läsåret med indikatorer för uppföljning. Åtagandeplanen innehåller planerade aktiviteter för utveckling, plan för genomförande, tid för uppföljning och utsedd ansvarig. Dokumentationen är i första hand ett stöd för skolans eget utvecklingsarbete men ligger också till grund för utbildningschefens uppdragsdialoger med rektorerna.

Kvalitets- och utvecklingsavdelningen sammanställer och dokumenterar de övergripande resultaten för gymnasie- och gymnasiesärskolan i Huvudmannens lägesrapport vid varje läsårsslut. Rapporten baseras på skolenheternas respektive lägesrapport, förvaltningens egen statistik samt nationell statistik. Vidare innehåller rapporten en analys av resultaten och prioriterade utvecklingsinsatser för kommande läsår.

Varje år i oktober genomförs en kvalitetsdialog för gymnasie- och gymnasiesärskoleutbildningarna. Vid detta möte deltar gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ledamöter, förvaltningsledningen, skolledningar och elever. Syftet är att vid ett och samma tillfälle diskutera gymnasie- respektive gymnasiesärskolans samlade resultat i ett sammanhang där ansvariga beslutsfattare deltar.

Utöver arbetet med lägesrapporterna bistår kvalitets- och utvecklingsavdelningen skolorna med att ta fram relevant statistik, utbildning i statistikstöd, genomför elevenkäter, ger stöd vid tillsyn och granskning, stöttar i skolornas utvecklingsarbete samt ger stöd i analysarbetet i skolornas kvalitetsarbete. Avdelningen har under året tagit fram ett årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå i syfte att skapa systematik i uppföljningsarbetet.

2.2 Elevenkäten för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

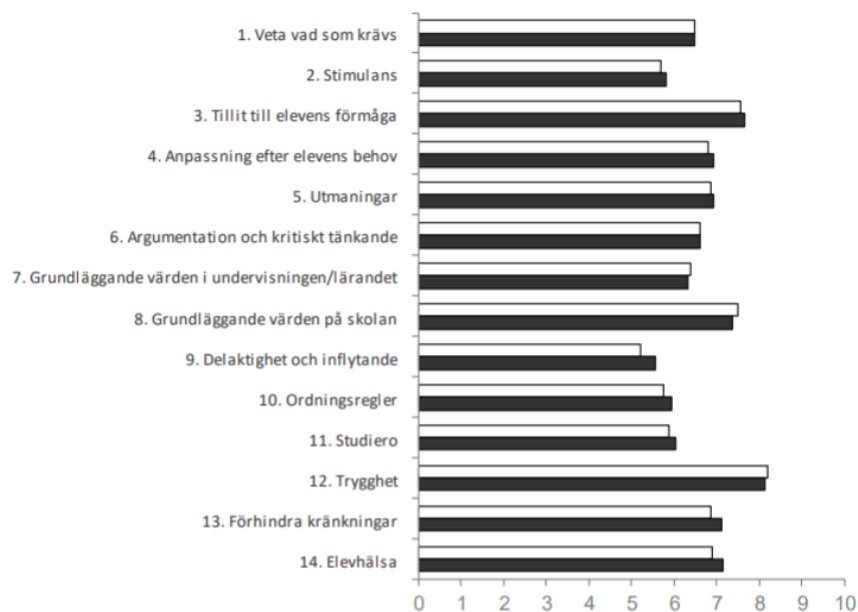
Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen följer upp gymnasieskolan och gymnasiesärskolan med hjälp av elevenkäter. På huvudmannanivå följs specifika indikatorer upp och analyseras, bl.a. inom ramen för budgetuppföljningen. Förvaltningen bereder förslag till nämndsmål med tillhörande indikatorer. Ett flertal av indikatorerna utgår från enkätfrågor, vilka antas av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i samband med att nämndsbudget antas. På enhetsnivå ligger enkätresultaten till grund för skolornas lägesrapporter och deras systematiska kvalitetsarbete.

Elevenkäten för skolformen gymnasieskola består av 44 påståenden fördelat på 15 frågeområden. Eleverna besvarar enkäten genom att ange i vilken grad de instämmer med de olika påståendena. Vartannat läsår genomför förvaltningen sin elevenkät för gymnasieskolan och vartannat läsår genomför Skolinspektionen sin skolenkät.

Förvaltningen har utformat sin enkät för gymnasieskolan utifrån Skolinspektionens vilket gör det möjligt att följa resultat över tid. Det finns dock anledning att göra jämförelser med försiktighet då respondentgruppen för Skolinspektionen och för förvaltningen skiljer sig något åt. Förvaltningens elevenkät för gymnasieskolan vänder sig till elever som läser år två på ett nationellt program och samtliga elever som läser vid introduktionsprogrammen. Skolinspektionen riktar sin enkät till elever som läser år två på ett nationellt program samt elever som går ett andra år inom ett introduktionsprogram. Förvaltningens elevenkät medger också en längre nedbrytning av data i redovisningskategorier.

Vid en jämförelse av Malmö stads resultat och riksresultaten för läsåret 2018/19 framgår en bild över hur stadens enkätresultat förhåller sig till riket totalt sett.¹ Nedan redovisas index per frågeområde för Malmö stads elever (vita staplar) i förhållande till elever nationellt (svarta staplar).

¹ Riksresultaten bygger på samtliga skolor som omfattades av Skolinspektionens enkät höstterminen 2018. Urvalet omfattade 17 345 elever.

Denna jämförelse visar att Malmö stads resultat är något starkare än riksnittet inom frågeområdena *Grundläggande värden på skolan* och *Trygghet*. Omvänt är Malmös resultat något svagare än riksnittet inom frågeområdena *Delaktighet och inflytande*, *Stimulans*, *Studiero*, *Förhindra kränkningar* och *Elevhälsa*. Enkätresultaten behandlas närmare i beskrivningen av verksamheternas måluppfyllelse.

Gymnasiesärskolan omfattas inte av Skolinspektionens elevenkät och förvaltningen har gjort bedömningen att strukturen på elevenkäten för gymnasieskolan inte är anpassad för gymnasiesärskolans elever. Förvaltningen har utvecklat en enkät specifikt för gymnasiesärskolan som riktas till elever inom såväl nationella som individuella program. Enkäten omfattar 23 frågor. Frågorna i enkäten bygger - efter viss modifiering - på formuleringar som använts i en elevenkät utvecklad av Göteborgsregionens kommunalförbund.

Omfattningen av enkäten är mindre för gymnasiesärskolan än för gymnasieskolan och utformningen av frågorna är anpassad efter målgruppen. Vid genomförandet av enkäten tas särskild hänsyn till gymnasiesärskoleelevernas behov av tolkningsstöd i samband med besvarandet. Inom det individuella programmet görs en bedömning av vilka elever som har kognitiva förutsättningar att genomföra enkäten. I vissa fall krävs att personal tolkar eleven och står för det praktiska ifyllandet av formuläret. Eftersom gymnasiesärskolan inte omfattas av Skolinspektionens elevenkät saknas nationell statistik. Uppföljningen av gymnasiesärskolans enkätresultat fokuserar därför primärt på utvecklingen över tid, skillnader mellan nationella och individuella program och skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Enkätresultaten behandlas närmare i beskrivningen av verksamheternas måluppfyllelse.

3. Organisation och förutsättningar

Läsåret 2018/19 finns elva kommunala skolenheter och enheten för KAA-UngMalmö som tillsammans organiseras under en utbildningschef. Utbildningschefen har ett samordnande ansvar och är ett stöd för rektor i arbetet med att utveckla sin skola. Utbildningschefen ingår tillsammans med övriga avdelningschefer och utbildningsdirektören i förvaltningsledningen. Utbildningschefen leder gymnasieskolans och gymnasiesärskolans ledningsgrupp där rektorer, enhetschef för den centrala elevhälsan och enhetschef för KAA ingår.

Samtliga skolenheter leds av en rektor och en eller flera biträdande rektorer. Totalt finns det inom gymnasie- och gymnasiesärskoleverksamheten 11 rektorer och 25 biträdande rektorer. Samtliga rektorer och 15 biträdande rektorer har genomgått rektorsutbildningen. Ytterligare fem biträdande rektorer har påbörjat utbildningen. Vid varje skolenhet finns en sektionschef vars funktion syftar till att administrativt avlasta rektorerna. Rektorer och enhetschefer ingår i gymnasiets ledningsgrupp som leds av utbildningschefen.

Under läsåret 2018/19 studerade totalt 6 587 elever inom gymnasieskolan. Av dessa elever studerade 76 procent något av följande nationella program; barn- och fritidsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, ekonomiprogrammet, estetiska programmet, fordons- och transportprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, hotell- och turismprogrammet, humanistiska programmet, industritekniska programmet, naturbruksprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet. Flera yrkesprogram erbjuds som lärlingsutbildning på Malmö Lärlingscenter, som är en del av Norra Sorgenfri gymnasium. Vidare studerade 24 procent av elever på introduktionsprogrammen (IM); preparandutbildning, programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintroduktion. På Malmö Borgarskola anordnas utbildningsformen International Baccalaureate (IB) där 236 elever studerade.

Under läsåret 2018/19 gick totalt 197 elever i gymnasiesärskolan. Av dessa läste 112 elever inom de nationella programmen; administration, handel och varuhantering; estetiska verksamheter; fastighet- anläggning och byggnation; hälsa- vård och omsorg; samhälle, natur och språk; samt skog mark och djur. Totalt studerade 85 elever på individuellt program inom gymnasiesärskolan. Gymnasiesärskola erbjuds på olika skolenheter under olika rektorer.

3.1 Personalstatistik

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2018/19 omfattade Malmö stads lärarkår vid de kommunala gymnasieskolorna totalt 496 årsarbetskrafter (exklusive lärare på introduktionsprogram). Av dessa hade 80 procent av lärarna en lärarlegitimation. Motsvarande siffra inklusive lärare på introduktionsprogram var 601 årsarbetskrafter. Av lärarna som undervisade på introduktionsprogram var andelen behöriga och legitimerade 77 procent.

Ämnen med lägst behörighetsgrad var teknik (41 %), svenska som andraspråk (49 %), filosofi (54 %) och naturkunskap (59 %). Enligt samma statistik har behörighetsgraden för gymnasielärare vid Malmös kommunala skolor varit relativt konstant under en treårsperiod. Se bilaga 1 för en komplett lista för personalstatistik med behörighet - per ämne och kategori.

Antalet elever per lärare i den kommunala gymnasieskolan i Malmö är 12,4 vilket visar att lärartätheten var högre i stadens skolor i jämförelse med motsvarande siffra hos de fristående huvudmännen i Malmö (14,2). Sett till kommunala huvudmän i storstäder var lärartätheten 13,9 läsåret 2018/19. Andelen lärare med specialpedagogisk examen inom gymnasiesärskolan var läsåret 2018/19 38 procent. Motsvarande andel för riket är 25 procent. Läsåret 2017/18 var motsvarande siffra i Malmö 40 procent.

Den kommunala gymnasiesärskolans nationella program i Malmö hade enligt Skolverkets statistik för läsåret 2018/19 totalt nio heltidstjänstgörande lärare. Av dessa lärare hade 17 procent legitimation och behörighet i undervisningsämnet, vilket innebär att en minskning har skett de senaste åren. I ämnena svenska och matematik fanns behöriga och legitimerade lärare i gymnasiesärskolan, övriga ämnen i gymnasiesärskolan saknade behörig personal.

Andelen behöriga och legitimerade lärare på de nationella programmen i gymnasiesärskolan var låg (17 %). För att bli behörig att undervisa i gymnasiesärskolan krävs en speciallärarexamen med inriktning mot utvecklingsstörning. Dessutom krävs en lärarexamen eller motsvarande. Man blir också behörig om lärar- eller förskollärarexamen omfattar en inriktning eller specialisering mot utvecklingsstörning. Dock finns just nu undantagsregler som anger att från 1 december 2013 får vissa lärare som anställdes före 1 juli 2011 ha ansvar för att undervisa och sätta betyg utan att ha legitimation. Det får de göra till utgången av juni 2021. Det gäller lärare i grundsärskolan, gymnasiesärskolan, specialskolan och särskild utbildning för vuxna.

Den nationella bristen på lärare gör den framtida kompetensförsörjningen till en utmaning, vilket föranleder att förvaltningen fortsatt måste arbeta med att attrahera, rekrytera och behålla medarbetare i enlighet med den kompetensförsörjningsstrategi som upprättades 2017 av gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen. Strategin gäller lärare, specialpedagoger och speciallärare. De handlingsplaner som strategin konkretiseras i tidsbestäms och innehåller rutiner för uppföljning. Enligt kompetensförsörjningsanalysen kommer förvaltningen att behöva utöka antalet lärare utifrån elevdemografien, på två års sikt med 70 lärare och på fem års sikt med 200 lärare.

2017 startades även *GyS-initiativet* i gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen för att förse gymnasiesärskolan med behöriga medarbetare på sikt. Enligt GyS-initiativet arbetas det efter en modell som innebär att lärare med grundbehörighet anställs i gymnasiesärskolan. Under första året söker läraren aktivt speciallärarutbildningen på distans med inriktning mot utvecklingsstörning. Även under den skolförlagda tiden uppbär lärarna lön. Dessa lärare får en mera omfattande introduktion vid anställningen än lärare med behörigheten. Även lärare som läser till speciallärare via lärarlyftet uppbär lön under sin skolförlagda tid.

3.2. Elevstatistik

Antalet 16-åringar var relativt stabilt i Malmö under åren 2012-2017. Från och med 2018 ökade antalet 16-åringar.

3.2.1 Antal elever

4 217 ungdomar som läsåret 2018/19 sökte till kommunala och fristående gymnasieskolor i Malmö var folkbokförda i Malmö stad. Förutom dessa fanns det också ett antal ungdomar som var asylsökande som var bosatta och gick i skola i Malmö.

Det totala antalet förstahandssökande till nationella program på kommunala och fristående skolor i Malmö stad var 4 099. Av dessa antogs 3 559 elever till ett nationellt program dvs ett högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram i Malmö stad. Tre fjärdedelar antogs till ett högskoleförberedande program och en fjärdedel till ett yrkesprogram. 52 procent antogs till en kommunal skola och 48 procent till en fristående skola.

Introduktionsprogrammen; preparandutbildning, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintrouktion vänder sig till de ungdomar som inte har uppnått behörighet till nationella program i gymnasieskolan. Utbildningarna syftar till förberedelser för annan gymnasial utbildning eller för arbetsmarknaden. Totalt antogs ca 1 300 elever till ett introduktionsprogram i Malmö stad. 65 procent antogs till introduktionsprogram i kommunal skola och 35 procent till introduktionsprogram i fristående skola.

Enligt Skolverkets elevstatistik för läsåret 2018/19 var andelen elever med utländsk bakgrund 51 procent av Malmös totala elevunderlag i gymnasiet (för samtliga huvudmän). Andelen elever med högutbildade föräldrar var 49 procent enligt samma statistik. Andelen elever med utländsk bakgrund respektive andelen elever med högutbildade föräldrar har legat på ungefär samma nivå under en treårsperiod.

För gymnasiesärskolan saknas det nationell statistik gällande elevsammansättningen.

Utbildningen i gymnasiesärskolan består av nationellt program och individuellt program. Ingen fristående skola i Malmö anordnade gymnasiesärskola.

Gymnasiesärskolan ska ge ungdomar med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Lsåret 2018/19 antogs 31 elever till det nationella programmet och 20 elever till det individuella programmet.

Totalt fanns 197 elever inskrivna vid gymnasiesärskolan läsåret 2018/19, ett antal som har varit relativt konstant under en treårsperiod. Antalet elever på individuellt program har dock stadigt minskat från 100 elever läsåret 2016/17, 96 elever läsåret 2017/18 till 85 elever läsåret 2018/19. På nationellt program har man däremot sett en ökning av antalet elever.

3.2.2 Söktryck

Det totala antalet förstahandssökande till nationella program på fristående och kommunala skolor i Malmö inför läsåret 2018/19 var 4 099 varav 3 507 elever var behöriga. Andelen förstahandssökande till kommunala skolor var 55 procent och andelen förstahandssökande till fristående skolor var 45 procent. Det innebär ingen förändring jämfört med de två föregående åren.

3.2.3 Elevernas närvaro

Den totala närvaron för gymnasieelever vid de kommunala gymnasie- och gymnasiesärskolorna i Malmö stad var 86 procent. Statistiken skiljer sig åt mellan olika skolor, program och elever. Mellan könen var skillnaden marginell då flickors närvaro var 87 procent och pojkars 86 procent. I en jämförelse mellan olika program så var närvaron högre på de högskoleförberedande programmen (89 %) än på de yrkesförberedande programmen (85 %).

Närvaron för gymnasiesärskoleeleverna vid Valdemarsro gymnasium var 76 procent. På introduktionsprogrammen var närvaron 75 procent, vilket var den lägsta inom förvaltningen. Av introduktionsprogrammen hade individuellt alternativ lägst närvaro 41 procent. En anledning till det kan vara att individuellt alternativ erbjuder utbildning till elever som befinner sig långt ifrån studier på ett nationellt program. Även inom gymnasiesärskolan hade det individuella programmet lägst närvaro. Skolnärvaron på de högskoleförberedande programmen var högre i år ett än i år tre. På de yrkesförberedande programmen varierade skolnärvaron mellan de olika yrkesprogrammen.

Lsåret 2017/18 låg den totala närvaron på 86 procent. Den totala skolnärvaron har sjunkit marginellt 2018/19 jämfört med föregående läsår. Då skolfrånvaron är generellt fortsatt hög har centrala elevhälsan under läsåret 2018/19 arbetat fram en metod som heter frånvarotrappan som ska implementeras på gymnasieskolorna under läsåret 2019/20. Frånvarotrappan visar på vilka åtgärder som ska vidtas vid vilken tidpunkt för att öka elevers närvaro.

3.3. Pedagogisk organisation

Huvudmannen ska skapa förutsättningar för skolorna att bedriva ett systematiskt arbete för att öka måluppfyllelsen. Förvaltningsövergripande stöd i arbetet är de centrala ämnesgrupperna, Pedagogisk inspiration och försteläroorganisationen.

3.3.1 Centrala ämnesgrupper

Centrala ämnesgrupper har bildats för ökad likvärdighet och ökad samsyn inom ämnen, utveckling av det didaktiska samtalet mellan skolor och lärare, bevakning samt för att ge förslag på fortbildningsinsatser inom ämnet bland annat genom samarbete med högskolor och universitet. Varje skola utser minst en medlem i de ämnen som man har på skolan till ämnesgrupperna. Sammankallande för grupperna är förstelärare. En skolledare är kopplad till ämnesgrupperna. Ämnesgrupperna har träffats mellan fyra till sex gånger under läsåret. Vid läsårets slut dokumenterar ämnesgrupperna sitt arbete och lämnar till ansvarig gymnasiechef.

3.3.2. Pedagogisk inspiration Malmö

Pedagogisk Inspiration (PI) Malmö är en gemensam enhet för de tre skolförvaltningarna som syftar till att stödja skolförvaltningarna i deras pedagogiska utvecklingsarbete och bidra till att skapa goda förutsättningar för hög måluppfyllelse för eleverna och en likvärdig skola i Malmö. Enhetens uppdrag utgår från de behov som framkommer i skolförvaltningarnas systematiska kvalitetsarbete. Vidare ska enheten bidra till att stärka skolornas möjligheter att bedriva undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Enhetens arbete ska också bidra till kollegialt lärande inom och mellan skolformerna. Pedagogisk inspiration ska utgöra skolförvaltningarnas samordnande funktion för strukturerad samverkan med Malmö universitet och andra lärosäten, såväl inom utbildningsvetenskaplig forskning som andra relevanta forskningsområden.

3.3.3. Försteläroorganisation

Under läsåret 2018/19 arbetade 42 förstelärare fördelade på gymnasie- och gymnasiesärskolorna. Delar av förstelärarnas tjänster användes till arbete i centralt organiserade utvecklingsgrupper (IKT- och didaktikutveckling, kollegialt lärande, systematiskt kvalitetsarbete, språkutveckling och matematikutveckling). Alla förstelärare ingick i en utvecklingsgrupp. Under läsåret fanns det även ett samarbete mellan Lärarutbildningen på Malmö Universitet och de kommunala gymnasieskolor som förbundet sig att ta emot lärarstudier. Enligt beslut i förvaltningsledningen ska försteläroorganisationen under hösten 2019 göras om i syfte att ge rektor som pedagogisk ledare bättre förutsättningar att leda sin skolas förstelärare och kunna prioritera skolans utvecklingsområden. Utvecklingsarbetet och gruppernas uppdrag har varierat, exempelvis har språkutvecklingsgruppen tagit fram en förvaltningsgemensam strategi för språkutveckling.

3.4. Elevhälsans organisation

Varje skolenhet har elevhälsa som arbetar med att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Skolornas elevhälsopersonal består av skolsköterska, skolläkare, kurator, psykolog och personal med specialpedagogisk kompetens och leds av rektor. Skolläkare och psykologer är centralt anställda.

Nio personer är anställda i den centrala elevhälsan. Fyra är utvecklingsledare och har i uppdrag att utveckla skolsköterskornas och skolläkarens, specialpedagogers och speciallärares, kuratorers samt psykologers arbete inom ramen för förvaltningsövergripande professionsnätverk och årligt återkommande utbildningsinsatser. Central elevhälsa är en stödfunktion till huvudman och skolor.

Enhetschef för central elevhälsa är även verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårdslag för medicinsk och psykologisk elevhälsa. Kvalitetssäkring och utvecklingsarbete inom det medicinska och psykologiska ledningssystemet sker i en separat process och redovisas därför inte i denna rapport.

3.5 Processtödjare inom normer och värden

Pedagogisk Inspiration har utbildat processtödjare i normkritisk kompetens. Utbildningen har gett kunskap samt verktyg för att kunna stödja

verksamheterna i det aktiva arbetet mot diskriminering, i enlighet med de skärpta kraven i diskrimineringslagen 2017. Under 2018 utbildades en till två processtödjare på varje skola. Därefter ingår processtödjarna i Malmö stads nätverk för processtödjare i normkritik och erbjuds kompetensutveckling i aktuella frågor. Processtödjarna kan bidra till arbetet med att upptäcka och kartlägga strukturer som kan leda till diskriminering samt att utifrån identifierade risker arbete främjande, förebyggande eller åtgärdande. De arbetar för både personal och elever.

3.6. Studie- och yrkesvägledarorganisation

Totalt fanns det 15,5 studie- och yrkesvägledare fördelade på de kommunala gymnasie- och gymnasiesärskolorna läsåret 2018/19. Elever vid de kommunala gymnasieskolorna i Malmö hade en god tillgång till studie- och yrkesvägledning. Jämfört med både enskilda huvudmän i Malmö och gruppen samtliga huvudmän i andra storstäder, var elevers tillgång till studie- och yrkesvägledare vid de kommunala gymnasieskolorna nära dubbelt så hög. Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2018/19 fanns det en studie- och yrkesvägledare per 397 elever på Malmö kommunala gymnasieskolor. Motsvarande siffra för enskilda huvudmän i Malmö kommun var 736 elever per studie- och yrkesvägledare och 794 elever per studie- och yrkesvägledare för samtliga huvudmän i storstäder.

3.7. Kommunalt aktivitetsansvar (KAA)

Det skollagstadgade (29 kap. 9 §) kommunala aktivitetsansvaret (KAA) organiseras i Malmö stad under gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens enhet KAA-UngMalmö (för närmare beskrivning av det kommunala aktivitetsansvaret se rubriken 4.7 Kommunalt aktivitetsansvar). Enheten KAA-UngMalmö ansvarar för de samlade insatser som bedrivs inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret.

Till verksamhetens uppdrag hör att utveckla arbetsformer som ska leda till att alla ungdomar som tillhör målgruppen löpande identifieras, kontaktas och informeras om vad det kommunala aktivitetsansvaret innebär. Utifrån författningskraven följer också att hemkommunen ska informera sig om ungdomars sysselsättning och registrera denna information.

KAA-UngMalmö ska erbjuda lämpliga individuellt anpassade åtgärder till de ungdomar som tillhör målgruppen. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Skollagen och de allmänna råden anger även att verksamheten ska dokumentera de insatser som ges till målgruppen. Dokumentationen, som utgår från en kartläggning av ungdomens mål, behov och förväntningar, ska vara ett stöd för individen och för verksamheten i att komma överens om lämpliga individuella åtgärder. Dokumentationen syftar även till att professionalisera mötet och bidra till en tydligare arbetsprocess.

Utifrån föreskrifter från Skolverket (SKOLFS 2015:28) är även hemkommunerna skyldiga att rapportera in dokumenterade uppgifter till SCB. Professioner knutna till KAA-UngMalmö är studie- och yrkesvägledare, kurator, specialpedagog, utvecklingssekreterare samt enhetschef.

4. Verksamhetens måluppfyllelse

Planering och bedömning av skolornas systematiska kvalitetsarbete görs i förhållande till läroplanens övergripande mål och riktlinjer: *Kunskaper, Bedömning och betyg, Utbildningsval, Normer och värden* och *Elevernas ansvar och inflytande*.

4.1. Kunskaper

I denna lägesrapport presenteras samma statistik som Skolverket och SCB redovisar vilket bland annat innebär att elever med reducerat program inte ingår i underlaget. Ett reducerat program innebär att en elev kan befrias från undervisning i en eller flera kurser om eleven önskar det eller om eleven har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt. Reducerat program beslutas inom ett åtgärdsprogram. 14 procent av de 1 519 elever som gick sista året 2018/19 hade reducerat program och därmed inte en studieplan som ledde till examen i juni 2019. De flesta eleverna med reducerat program gick 2018/19 på samhällsvetenskapsprogrammet, naturvetenskapsprogrammet och estetiska programmet. Några skolenheter har betydligt högre andel elever med reducerat program än andra, en uppgift som huvudmannen kommer att fortsätta att utveckla sin förståelse kring.

Skolverket har vid denna rapportens färdigställande inte publicerat siffror för läsåret 2018/19.

Av samtliga elever i kommunala gymnasieskolor som lämnade gymnasieskolans nationella program hade 89 procent ett examensbevis. En något högre andel av flickorna än pojkarna nådde examen i likhet med siffrorna för riket.

Andelen elever i Malmö stads kommunala gymnasieskolor som tog examen låg på en jämförbar nivå med riket. Undantaget var yrkesprogrammen som hade något lägre resultat än riket även om resultaten visar en positiv utveckling.

Andel (%) elever med gymnasieexamen

	2016	2017	2018	2019
Malmö stad - Samtliga	87	89	90	89
Malmö stad - Flickor	91	91	92	91
Malmö stad - Pojkar	84	87	88	87
Riket - Samtliga	90	90	90	-
Riket - Flickor	92	92	92	-
Riket - Pojkar	88	88	89	-

Högskoleförberedande program

Andelen elever i Malmö stads kommunala gymnasieskolor som nådde en högskoleförberedande examen låg ungefär på samma nivå som riket. Andelen flickor nådde i högre grad ett examen jämfört med andelen pojkar, såväl vid Malmös kommunala gymnasieskolor som i riket.

Andel (%) elever med högskoleförberedande examen

	2016	2017	2018	2019
Malmö stad - Samtliga	91	91	91	90
Malmö stad - Flickor	93	93	93	91
Malmö stad - Pojkar	88	89	89	88
Riket - Samtliga	91	91	91	-
Riket - Flickor	93	93	94	-
Riket - Pojkar	88	89	90	-

Resultaten på de högskoleförberedande programmen har inte förändrats i någon större utsträckning sedan 2016.

Det är inga stora förändringar mellan åren inom de program som har ett stort antal elever, till exempel naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet. Humanistiska programmet som endast hade 21 avgångselever har dock ett betydligt mer fluktuerande resultat mellan åren.

Andel elever med examen från ekonomiprogrammet har tidigare läsårs minskat men har under 2018 och 2019 stabiliserats. De senaste tre läsåren har andelen elever som lämnar teknikprogrammet med examen minskat. Resultaten för 2019 visar att liksom 2018 lämnade 70 procent av eleverna teknikprogrammet med examen, en betydligt lägre andel än för samma program i andra kommuner.

Andel (%) elever med examen

Program	Andel elever med examen Malmö (2019)	Riket (2018)
Ekonomiprogrammet	91	91
Estetiska programmet	91	90
Humanistiska programmet	86	95

Naturvetenskapsprogrammet	93	94
Samhällsvetenskapsprogrammet	90	90
Teknikprogrammet	70	90

Det är relativt stora skillnader mellan skolenheterna vad gäller andelen elever som når examen på de elevtåta programmen. Inom naturvetenskapsprogrammet varierar resultatet mellan 73 och 98 procent och inom samhällsvetenskapsprogrammet mellan 72 och 100 procent.

Yrkesprogram

Av eleverna på yrkesprogrammen nådde en lägre andel av eleverna examen jämfört med eleverna på de högskoleförberedande programmen.

Jämfört med 2016 har andelen elever som når examen på yrkesprogrammen ökat med cirka tio procentenheter och ligger närmare motsvarande andel för eleverna nationellt.

Andel (%) elever med yrkesexamen

	2016	2017	2018	2019
Malmö stad - Samtliga	75	82	85	84
Malmö stad - Flickor	81	82	86	86
Malmö stad - Pojkar	70	82	85	83
Riket - Samtliga	87	88	88	-
Riket - Flickor	88	89	90	-
Riket - Pojkar	87	87	88	-

Resultatet per yrkesprogram kan skilja sig mycket mellan åren eftersom elevantalet är litet och trender är svåra att utläsa. Bara el- och energiprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet hade fler än 40 avgångselever 2019. Andelen elever som tar yrkesexamen har ökat till följd av att de större yrkesprogrammen har haft en större andel elever som tagit yrkesexamen. Andelen elever med examen på barn- och fritidsprogrammets och restaurang- och livsmedelsprogrammets behöver öka. Andelen flickor når i högre grad examen än andelen pojkar såväl i riket som i de kommunala gymnasieskolorna.

Andel (%) elever i Malmö stad med examen per yrkesprogram

Program	Malmö stad (2019)	Riket (2018)
Barn- och fritidsprogrammet	67	86
El- och energiprogrammet	91	90
Fordons- och transportprogrammet	80	87
Handels- och administrationsprogrammet	78	83
Hantverksprogrammet	73	89
Hotell- och turismprogrammet	100	89
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	73	87
VVS- och fastighetsprogrammet	94	88
Vård- och omsorgsprogrammet	87	87

Introduktionsprogram

Av de ca 1 300 elever som gick ett introduktionsprogram läsåret 2018/19 blev 15 procent behöriga till ett nationellt program. Det innebär en liten minskning av andelen som når behörighet till nationella program samtidigt som antalet introduktionselever totalt var drygt 1 000 färre än föregående läsår, 2017/18.

Andel (%) elever som når behörighet till gymnasieskolans nationella program

	2016	2017	2018	2019
Av elever på programinriktat individuellt val (IMPRO)	23	24	31	20
Av elever på preparandutbildning (IMPRE)	45	44	43	17
Av elever på språkinträdning (IMSPR)	7	9	8	8
Av elever på yrkesintroduktion (IMYRK)	18	32	41	25
Av elever på individuellt alternativ (IMIND)	21	22	18	27
Totalt	15	18	17	15

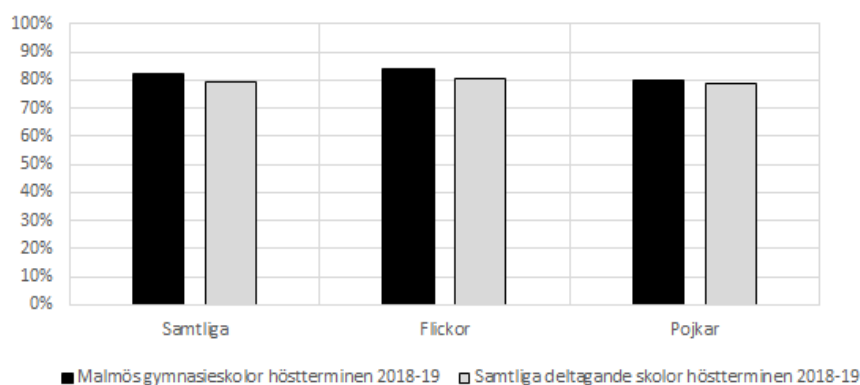
4. 2. Normer och värden

I det här avsnittet presenteras resultaten av Skolinspektionens elevenkät 2018 för Malmö stads kommunala gymnasieskola samt gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens elevenkät för gymnasiesärskolan. Se bilaga 3 för sammanställning av enkätresultaten per frågeområde i Malmös kommunala gymnasieskola.

4.2.1 Elevenkäter (delar av) inklusive värdegrundsarbete och arbete för att motverka kränkande behandling.

Enligt skollag och läroplan ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta samhällets gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Arbetet med normer och värden ska engagera hela skolans personal och omfatta samtliga delar av verksamheten. I gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens uppföljning av detta arbete ingår bland annat enkätfrågor som berör elevernas uppfattning om grundläggande värden på skolan, grundläggande värden i undervisningen samt skolornas arbete för att förhindra kränkande behandling.

Andel gymnasieskoleelever läsåret 2018/19 som i uppföljningsenkäten uppger att man på deras skola respekterar varandras olikheter

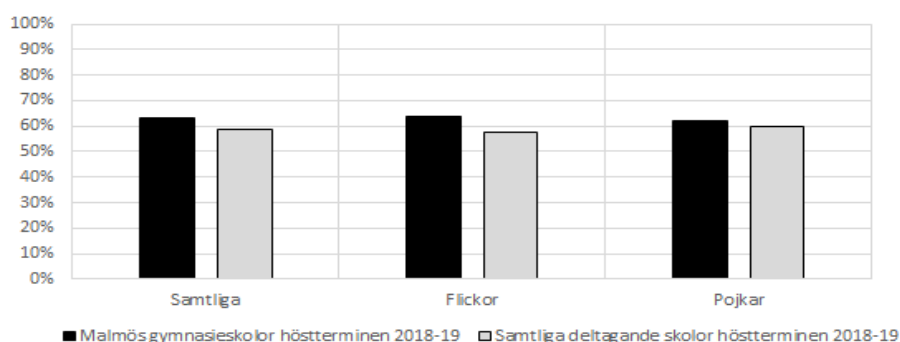

I jämförelse med riket uppger en något större andel av eleverna i Malmös kommunala gymnasieskolor att man på deras skola respekterar varandras olikheter (79 % respektive 82 %). Flickorna instämmer i högre utsträckning (84 %) än pojkarna (80 %) i att påståendet gäller för deras skola. Andelen som uppger att det finns en respekt för olikheter har ökat med sju procentenheter jämfört med läsåret 2017/18. Även om resultaten stärkts sedan föregående läsår så svarar nära en av fem elever negativt på frågan. På nationell nivå är skillnaden mellan pojkarnas och flickornas resultat mindre än i Malmös kommunala gymnasieskolor.

Inom gymnasiesärskolan svarar 83 procent av eleverna att man respekterar att alla är olika på deras skola, vilket är en liten ökning (två procentenheter) sedan föregående läsår. Det är vanligare bland flickor än bland pojkar inom skolformen att svara att det finns en respekt för olikheter. Eleverna inom gymnasiesärskolans nationella programmen uttrycker i högre utsträckning än

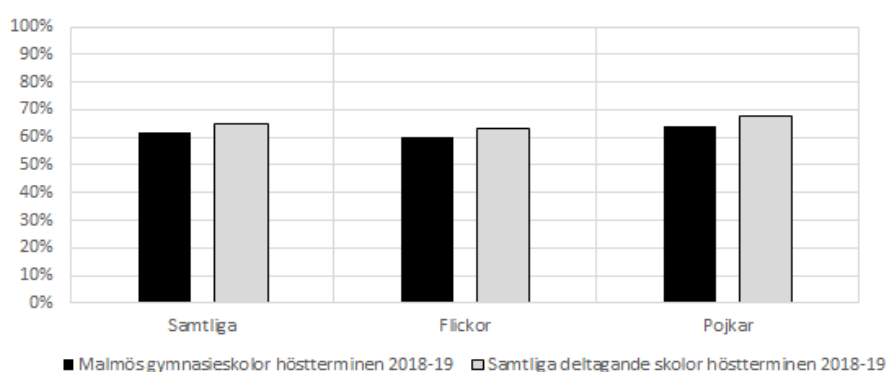
eleverna på individuella program att det på deras skola finns en respekt för att alla är olika.

Andel elever i gymnasieskolan läsåret 2018/19 som i uppföljningsenkäten uppger att man på deras skola pratar om jämställdhet mellan könen

Elevenkäten för gymnasieskolan innehåller tre frågor gällande grundläggande värden i undervisningen; en som rör elevernas upplevelse av om man diskuterar jämställdhet mellan könen, en som rör om man diskuterar mänskliga rättigheter och en som rör huruvida eleverna upplever att man får öva sig på att göra etiska ställningstaganden. På de två sistnämnda frågorna är Malmö stads resultat på samma nivå som resultaten för riket. Det är vanligare bland Malmöeleverna att man i skolan pratar om jämställdhet mellan könen. Den positiva skillnaden mot resultaten på riksnivå är tydligast bland flickorna, där det skiljer sex procentenheter mellan Malmö stads kommunala gymnasieskolors resultat och rikets.

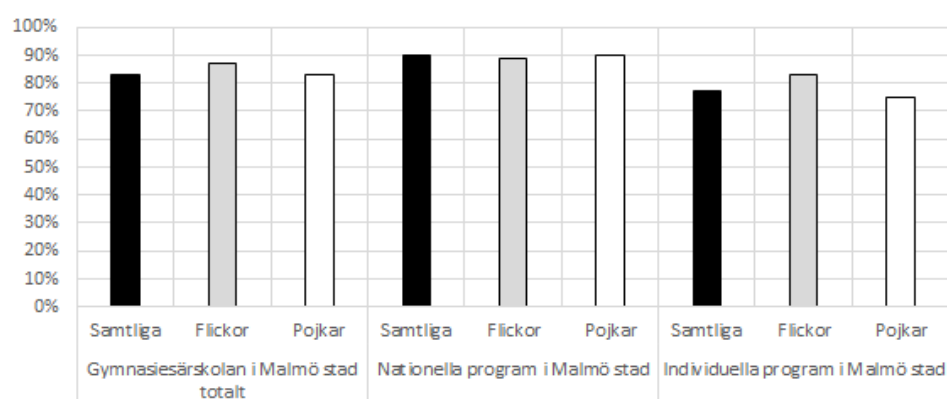
Andel elever i gymnasieskolan läsåret 2018/19 som i uppföljningsenkäten uppger att deras skola arbetar aktivt för att förhindra kränkande behandling

Gymnasieelever i Malmö stads kommunala gymnasieskolor uttrycker i något mindre utsträckning än elever nationellt att deras skola arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling. Andelen positiva svar har dock ökat jämfört med läsåret 2017/18, från 55 procent till 62 procent. Det bör dock nämnas att andelen elever som uppgett att deras skola arbetar med att förhindra kränkande behandling sjunkit sedan läsåret 2015/16, fram till den ökning som skedde läsåret 2018/19. Skillnaden mellan pojkars och flickors svar har ökat och pojkar svarar något mer positivt på frågan. Noterbart är att en av fem elever svarar "Vet ej" på frågan.

Föregående läsårs enkätresultat tyder på att elever på nationella program i lägre grad än elever på introduktionsprogram anser att man på skolan arbetar aktivt för att förhindra kränkningar. Frågan kan också relateras till Skolinspektionens kritik till huvudmannen gällande det främjande och förebyggande arbetet efter tillsynen 2016/17², där huvudmannen anmodades att säkerställa att det finns tillgång till elevhälsa för eleverna inom gymnasieskolan. Elevhälsan ska främst användas förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen.

Andel elever i gymnasiesärskolan läsåret 2018/19 som i uppföljningsenkäten uppger att man pratar om hur man ska vara mot varandra på skolan

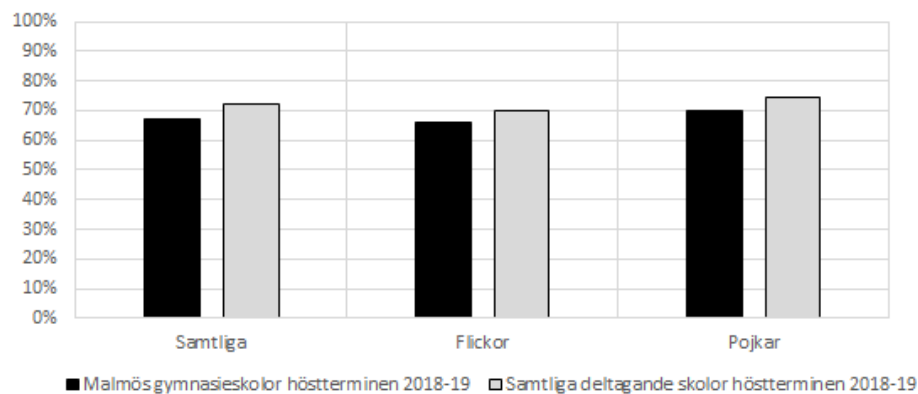

I gymnasiesärskolans elevenkät ställs en fråga om huruvida eleverna upplever att man i skolan pratar om hur man ska vara mot varandra. Av diagrammet ovan framgår att eleverna inom skolformens nationella program i högre utsträckning än eleverna vid individuella program uttrycker att man i skolan pratar om dessa frågor.

Andelen gymnasieelever som uppger att de har studier på lektionerna ligger på samma nivå som föregående läsårs. Fortsatt uppger en lägre andel av gymnasieeleverna i Malmö stads kommunala skolor (68 %) än elever nationellt (72 %) att de har studier på lektionerna. Liksom tidigare läsårs uppger pojkar i högre grad än flickor att de har studier på lektionerna.

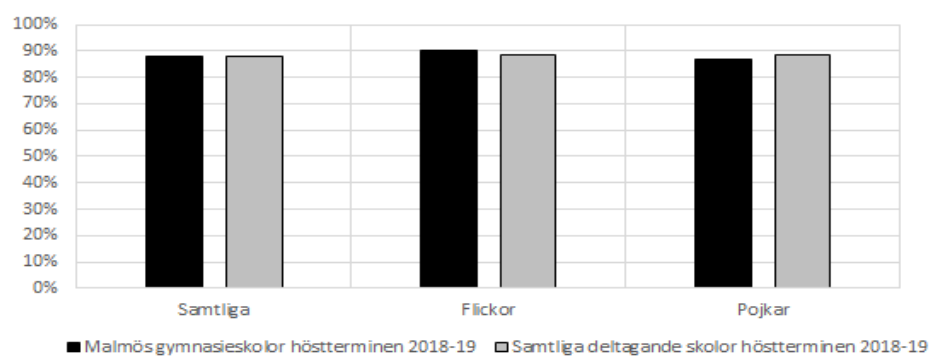
² Dnr 43-2016:4550

Andel elever i gymnasieskolan läsåret 2018/19 som i uppföljningsenkäten uppger att man har studiero på lektionerna

Inom gymnasiesärskolan uppger en klar majoritet (85 %) av eleverna att de har lugn och ro i klassrummet. Inom individuella programmet är eleverna mest positivt inställda till studieron i klassrummet. Det bör nämnas att känslan av studiero utgår från elevernas egen tolkning och egna behov, inte från en objektivt mätbar studiemiljö.

Andel elever i gymnasieskolan läsåret 2018/19 som i uppföljningsenkäten uppger att man känner sig trygg i skolan

Av gymnasieelever i Malmö stads kommunala skolor uppger 87 procent att de känner sig trygga i skolan, vilket är en minskning med fyra procentenheter jämfört med föregående år. Flickor och pojkar svarar i lika hög utsträckning (87 %) att de känner sig trygga i skolan. Under läsåren 2016/17 och 2017/18 uppgav flickorna i större utsträckning än pojkarna att de kände sig trygga i skolan. Resultatet i Malmö stads kommunala gymnasieskolor ligger i paritet med resultaten på riksnivå (88 %).

Inom gymnasiesärskolan uppger cirka 89 procent att de känner sig trygga i skolan. Flickorna svarar i något större utsträckning (91 %) jämfört med pojkarna (90 %) att de känner sig trygga i skolan. Eleverna på det nationella programmet uppger i högre grad (91 %) att de är trygga i skolan än eleverna på de individuella programmen (88 %). Resultatet av elevenkäterna i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan visar att eleverna upplever en hög grad av trygghet. Målet är dock att samtliga elever ska känna sig trygga på sin skola.

4.2.2 Kränkande behandling

Om en elev upplever sig ha utsatts för trakasserier, sexuella trakasserier och/eller kränkande behandling ska händelsen anmälas till personal eller rektor på skolan. Rektor ska skyndsamt starta en utredning om vad som hänt, vilka behov som finns i förhållande till händelserna samt om det finns skäl att vidta åtgärder. Eventuella anmälningar om kränkande behandling rapporteras veckovis till huvudmannen genom skolchefen samt till nämnden i samband med det månatliga sammanträdet.

Under läsåret 2018/19 hanterade enheterna 42 anmälningar om upplevd kränkande behandling. Antalet kränkingsanmälningar varierar enheterna emellan. I elevenkäten för läsåret 2018/19 uttrycker gymnasieeleverna i Malmös kommunala skolor i mindre utsträckning än elever nationellt att deras skola arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling. 62 procent av gymnasieeleverna uppgav att de vuxna på skolan reagerar om de får reda på att en elev blivit kränkt jämfört med 65 procent nationellt.

4.2.3 Klagomålshantering

Huvudmannens klagomålshantering regleras i 4 kap. 8 § i skollagen. Elever ges möjlighet att lämna synpunkter och klagomål på sin utbildning via Malmö stads hemsida. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) har antagit skriftliga riktlinjer för hantering av synpunkter och klagomål som finns tillgänglig på Malmö stads intranät *KomIn*. Riktlinjerna anger hur klagomål tas emot, utreds och återkopplas till berörda parter. Vidare anger riktlinjerna hur klagomålen redovisas för nämnden.

Under läsåret 2018/19 registrerades 20 klagomålsärenden i ärendehanteringssystemet Platina. Fem av ärendena är anmälningar från Skolinspektionen, gällande fyra olika kommunala gymnasieskolor i Malmö stad.

Alla ärenden från Skolinspektionen är utredda och åtgärdade och återkoppling är gjord. Klagomålen är av olika art. Klagomål som återkommer på mer än en skola berör elevernas arbetsmiljö. I övrigt handlar ärendena om betygssättning, garanterad undervisningstid, en fördärvad dator, rätten till omprov på IB, moderering av instagraminlägg och avsaknad av förklaring till infört betyg. Fyra av de tjugo ärendena är skyddade och av den anledningen saknas information om ärendenas art.

Klagomålen är koncentrerade till sex av de elva gymnasie- och gymnasiesärskolorna. Detta faktum betyder troligen inte att dessa skolor har fler klagomål än andra utan snarare att vissa skolor är bättre än andra på att registrera sina ärenden i Platina. En av gymnasieskolorna har registrerat 9 av de 20 ärendena. I 13 av de 16 ärendena är återkopplingen till elever och vårdnadshavare registrerade. Återkopplingen sker oftast via mail men också via fysiska samtal.

4.3 Elevers ansvar och inflytande

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras

inflytande över utbildningen. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen följer upp elevernas syn på möjligheter till inflytande i elevenkäterna.

Av Malmös stads kommunala gymnasieelever uppger drygt hälften (55 %) att de är med och påverkar på vilket sätt de arbetar med skoluppgifter, vilket utgör en minskning med sex procentenheter jämfört med läsåret 2016/17. Resultaten har dock stärkts med tre procentenheter (från 52 till 55 %) mellan läsåren 2017/18 och 2018/19. Pojkarna svarar oftare (59 %) än flickorna (52 %) att de är med och påverkar arbetssätten. Under läsåren 2017/18 och 2016/17 var skillnaderna mellan könen mindre. Ställt i relation till resultaten på riksnivå så svarar gymnasieelever i Malmö stad kommunala skolor i lägre utsträckning (52 %) än elever nationellt (65 %) att de har inflytande över arbetssätten. Resultatet för 2018/19 pekar - trots diskrepansen mot riket - på en positiv utveckling för de kommunala gymnasieskolorna i Malmö Stad.

Av föregående års elevenkät (vilken medger nedbrytning på fler redovisningskategorier) framgår att elever på introduktionsprogram i större utsträckning än elever på nationella program svarar att man har inflytande över arbetssätten i skolan. Bland de nationella programmen är det är mindre vanligt att eleverna på högskoleförberedande program uppger att de har inflytande än bland elever på yrkesförberedande program och introduktionsprogram. Att andelen elever inom de nationella programmen som sagt att de har inflytande över arbetssätten minskat mellan läsåren 2017/18 och 2018/19 beror till stor del på svaren från eleverna på högskoleförberedande program.

Även på frågor rörande inflytande över undervisningens innehåll, möjligheten till påverkan på skolmiljön och inflytande över skolans ordningsregler svarar elever i Malmö stads kommunala gymnasieskolor i lägre utsträckning positivt än elever nationellt. Det är främst bland flickorna som resultaten jämfört med riket divergerar.

För gymnasiesärskolans elever ställs istället en fråga om huruvida de får vara med och planera sitt skolarbete. Av dessa elever uppger drygt två tredjedelar (68 %) att de deltar i planeringen av skolarbetet, vilket utgör en minskning med två procentenheter sedan föregående läsår. Skillnaden mellan könen är marginell; 69 procent av flickorna uppger att de får vara delaktiga i planeringen av skolarbetet, att jämföra med 68 procent av pojkarna. Eleverna på nationella program (74 %) svarar i betydligt större utsträckning än eleverna inom individuella program (62 %) att de får delta i planeringen.

4.4 Utbildningsval - arbete och samhällsliv

I uppföljningen av de kommunala gymnasieskolornas arbete avseende utbildningsval - arbete och samhällsliv kan konstateras att studie- och yrkesvägledarna arbetar systematiskt med att ge eleverna information om studieplaner, individuella val, meritpoäng, högre studier, sista anmälningdag för högskoleprov och olika utbildningar. Lärarna strävar efter att koppla kursernas innehåll mot arbetsliv och /eller utbildning bla genom inbjudna gäster.

På en av gymnasieskolorna gjorde en studie- och yrkesvägledare tillsammans med en förstelärare en inventering över vad som tas upp i olika kurser om universitet och högskola, cv och arbetsmarknad och vad som görs på skolan för att främja elevernas val efter gymnasiet. På samma skola skapades en Facebookgrupp med elever som har tagit examen. Dessa elever bjuds in till

skolans klasser för att berätta om de utbildningar de har valt efter gymnasiestudierna.

De flesta av eleverna med yrkesexamen från ett vård-, elektriker-, vvs- och kylmontörprogram fick arbete inom sin bransch direkt efter avslutad utbildning. En del fick även anställning under sin studietid på sina praktikplatser (APL-platser). Efter examen på fordon- och transportprogrammet har 56 procent arbete i branschen. Efter genomgången lärlingsutbildning fick 41 procent anställning i aktuell bransch och 9 procent ett vikariat i aktuell bransch. Ytterligare 27 procent fick en anställning efter avslutad utbildning men i annan bransch.

Vid samtliga gymnasiesärskolor finns en studie- och yrkesvägledare knuten till gymnasiesärskolan. En av studie- och yrkesvägledarnas uppgift är att hitta praktikplatser till eleverna. Det arbetsplatsförlagda lärandet är en viktig del av utbildningen då det ger eleverna en viktig insyn i arbetslivet och eleverna tränas i att vara i en ny miljö. Eleverna har totalt 22 veckors praktik. Det finns stora individuella skillnader såväl mellan skolorna som inom skolorna i hur eleverna klarar av att genomföra sin praktik.

Det blir allt svårare att hitta praktikplatser som är lämpliga och fungerande. Särskoleeleverna behöver struktur, handledning och stöttning och få arbetsplatser har den kompetens som krävs för att möta eleverna.

4.5 Bedömning och betyg

I detta avsnitt redovisas i vilka kurser de kommunala gymnasieskolorna står inför didaktiska utmaningar för att få eleverna att nå ett godkänt betyg. Här redovisas också betygsättningen, utökad och reducerad studieplan samt sysselsättning efter avslutad gymnasiesärskola. Vidare beskrivs relationen mellan resultat på nationella prov och kursbetyg i gymnasieskolan. Se bilaga 4 för sammanställning av kurser med hög andel F-betyg - icke godkända respektive godkända per högskoleförberedande-, yrkes- och introduktionsprogram samt gymnasiearbetet. Slutligen beskrivs i vilken grad eleverna i gymnasie- och gymnasiesärskolan upplever att de vet vad som krävs/vad de behöver göra för att nå kunskapskraven.

4.5.1 Kurser med många icke godkända betyg

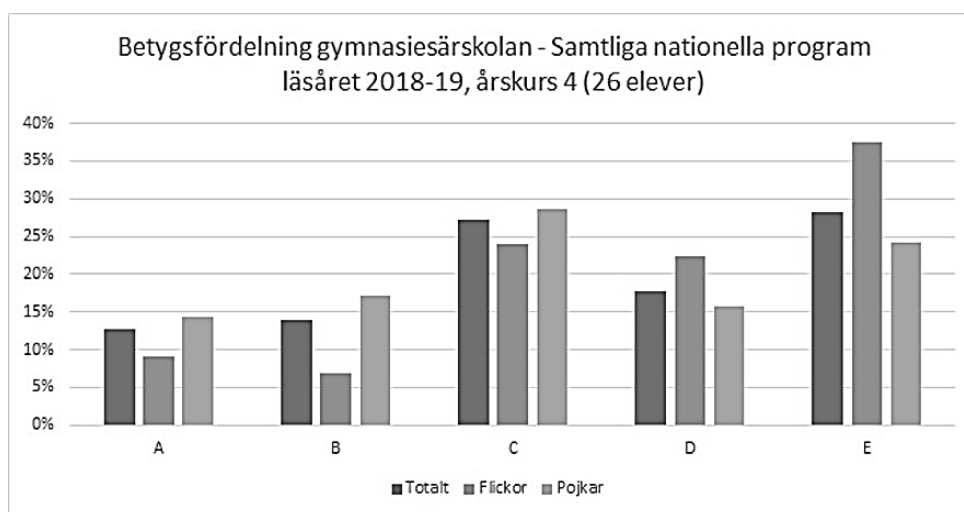
På de högskoleförberedande programmen naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet är det i matematikkurserna och karaktärsämnena fysik och kemi som eleverna i relativt hög utsträckning inte når ett godkänt betyg dvs betyget E-A. På teknikprogrammet är även gymnasiearbete en kurs med relativt hög andel F (10 %). På samhällsvetenskapsprogrammet är matematikkursen 2b den kurs som flest elever får F i.

På yrkesprogrammen är det kurserna i naturkunskap, samhällskunskap, historia och religion som flest elever inte klarar med godkänt betyg. En hög andel (närmare 20 %) av eleverna på fordon- och transportprogrammet samt handelsprogrammet har inte klarat kursen gymnasiearbete.

På introduktionsprogrammen läser flest elever engelska, svenska och matematik. Det är också i dessa ämnen flest elever fått betyget F. Därefter följer biologi, idrott och hälsa samt samhällskunskap. Inom

introduktionsprogrammen kan betyg bara sättas motsvarande årskurs nio vilket innebär att de många elever som kommer till introduktionsprogrammen med kunskaper på lägre nivåer inte kan följa sin progression mätt i betyg. Det är också en förklaring den höga andelen F. Särskilt är detta tydligt för språkintröduktion.

I gymnasiesärskolan sätts enbart betygen E-A. Av 608 inskrivna betyg var 13 procent av betygen A, 14 procent betygen B, 27 procent betygen C, 18 procent betygen D och 28 procent betygen E. Betygen E, D och C är vanligare än betygen A och B. Fler pojkar än flickorna nådde betygen A och B.

Lsåret 2018/19 avslutade 26 elever fyra års studier inom gymnasiesärskolans nationella program. Efter avslutad utbildning har 18 av 26 elever praktik eller arbete. Känd sysselsättning efter gymnasiesärskolans individuella program är 100 procent; 86 procent har gått till daglig verksamhet, 11 procent har en anställning eller en praktikplats och 3 procent läser vidare vid en folkhögskola.

Då elever som har förutsättningar att läsa kurser på nationell gymnasienivå ska erbjudas detta så läste 1 av 26 elever inom det nationella programmet kurser inom gymnasieskola. På samma sätt ska elever som har svårigheter att klara av vissa av gymnasiesärskolans kurser få en reducerad studieplan. 3 av 26 elever inom det nationella programmet läste färre ämnesområden.

4.5.2 Relation mellan resultat på nationella prov och kursbetyg

Sedan 1 januari 2018 är nationella prov obligatoriska att genomföra i högsta kurs för respektive program och inriktning. Därför publiceras från och med vårterminen 2018 endast provresultat från högsta avslutande kurs på Skolverkets hemsida. Tidigare publicerades samtliga provresultat. Skolorna väljer själv om proven genomförs på höst- eller vårterminen.

Under höstterminen genomfördes nationellt prov i kurserna matematik 1-2 B, matematik 1-3 C och matematik 4. Då elevdeltagande vid Malmös kommunala gymnasieskolor var lågt vid fyra av de sex genomförda nationella proven redovisas de kurser som hade fler än 100 deltagare. Se bilaga 5 för relationen mellan nationella prov och kursbetyg i gymnasiet HT 18 och VT 19, Skolverket.

Andel elever i Malmös kommunala gymnasieskolor som fick samma kursbetyg som provbetyg på det nationella provet i kursen matematik 1 var 91 procent jämfört med 87 procent i riket. 9-11 procent av eleverna fick ett högre kursbetyg än provbetyg. Väldigt få elever fick ett lägre kursbetyg än provbetyg. Kvinnor fick marginellt högre betyg än männen såväl i riket som i Malmös kommunala gymnasieskolor.

Ungefär 85 procent av eleverna såväl i Malmös kommunala gymnasieskolor som i riket fick ett kursbetyg som var överensstämde med provbetyget vid nationella provet i matematik 3C. Andel elever som fick ett lägre betyg var noll i Malmö och ca två i riket. Ca 14 procent av eleverna fick ett högre kursbetyg än provbetyget.

Under vårterminen 2019 genomfördes nationella prov i kurserna engelska 5 och 6, matematik 1 A-C, 2 A-C, 3 B-C och 4 samt och svenska 1, svenska 3, svenska som andraspråk 1 och svenska som andraspråk 3. Då färre än tio elever deltog i de nationella proven i matematik 3C och matematik 2A väljer vi att bortse från den statistiken i denna sammanställning.

I engelska fick 70-80 procent av eleverna ett kursbetyg som motsvarade provbetyget. Majoriteten av eleverna som fick ett annat kursbetyg fick ett högre betyg än provbetyget. En något större andel fick ett högre kursbetyg i engelska 6 jämfört med engelska 5 såväl i Malmös kommunala gymnasieskolor som i riket. Likaså fick en högre andel av kvinnorna jämfört med männen ett något högre kursbetyg än provbetyg i engelska 6.

När det kommer till matematiken så var avvikelsen större på totalen gällande andelen elever som fick lika kursbetyg som provbetyg (50-93 %). Överensstämmelsen var som störst i matematik 4 med andelen 93 procent i Malmös kommunala gymnasieskolor och 82 procent i riket. Diskrepansen var störst i kursen matematik 2B där överensstämmelse i riket var 60 procent och i Malmö 50 procent. Gemensamt för riket och Malmö var att andelen elever som fick ett högre kursbetyg var större än andelen som fick ett lägre kursbetyg. En tydlig könsskillnad syns i Malmö vad gällde kurserna matematik 3B och matematik 3C. En större andel män fick ett högre kursbetyg än provbetyget i matematik 3C. I kursen matematik 3B däremot fick kvinnorna ett högre kursbetyg än provbetyg jämfört med männen.

Vad gällde kurserna svenska 1 och 3 fick ca 60 procent av eleverna i riket ett kursbetyg som överensstämmer med provbetyget medan motsvarande siffra i Malmös kommunala gymnasieskolor var strax över 65 procent. Andel elever som fick högre kursbetyg är större än andelen som fick lägre kursbetyg jämfört med provbetyget såväl i Malmö som i riket. Den största skillnaden könsmässigt gällde kvinnor i riket där 38 procent fick ett högre kursbetyg. Motsvarande siffra i Malmö låg på 24 procent.

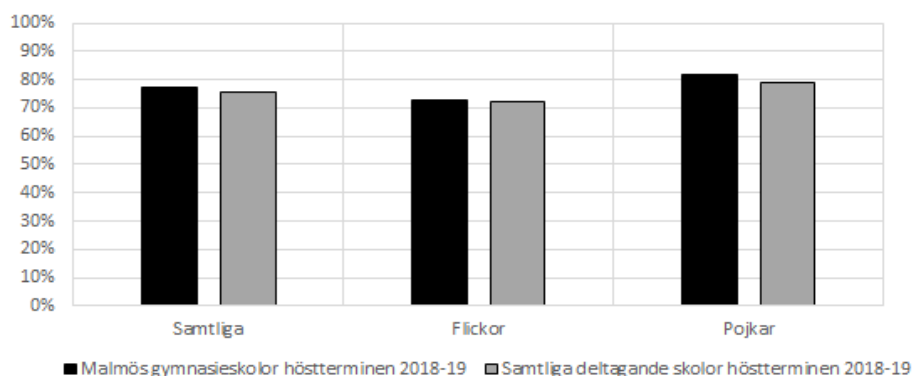
När det gällde kursen svenska som andraspråk 1 fick ca 50 procent av eleverna samma kursbetyg som provbetyg. Ca 5 procent av eleverna fick ett lägre betyg medan 45 procent fick ett högre. Skillnaden mellan riket och Malmös kommunala gymnasieskolor av marginell. Likaså när det kom till kön.

I kursen svenska som andraspråk 3 var diskrepansen större mellan riket och Malmö. 73 procent av eleverna i Malmö fick ett kursbetyg som motsvarade provbetyget medan endast 58 procent i riket fick detsamma. Likhet var dock att fler elever får ett högre betyg än ett lägre. Kvinnorna fick i högre grad ett högre betyg än männen. I riket var skillnaden marginell medan den i Malmö var dubbelt så stor till kvinnornas fördel.

4.5.3 Veta vad som krävs

I läroplansområdet Kunskaper uttrycks vikten av att eleverna ges möjlighet att uppnå kraven för sin utbildning; oavsett om detta innebär en yrkesexamen, en högskoleförberedande examen, ett avslutat introduktionsprogram eller en gymnasieingenjörsexamen. Läroplanen för gymnasieskolan uttrycker vidare att det är skolans ansvar att varje elev tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieväg och kan använda dessa kunskaper för vidare studier och i samhällsliv, arbetsliv och vardagsliv. Läroplansområdet följs primärt upp genom elevernas kunskapsresultat, men det finns även frågor i elevenkäterna som berör detta område.

Andel elever i gymnasieskolan läsåret 2018/19 som i uppföljningsenkäten uppger att de vet vad som krävs för att nå kunskapskraven

Av Malmö stads kommunala gymnasieelever uppger 77 procent att de vet vad som krävs för att nå kunskapskraven i skolan, vilket motsvarar en ökning med sex procentenheter jämfört med läsåret 2017/18. Pojkarna svarar i större utsträckning (82 %) än flickorna (73 %) att de vet vad som krävs för att nå kunskapskraven. Resultaten ligger på en jämförbar nivå med riket. På introduktionsprogrammen och de yrkesförberedande programmen svarar en högre andel att de vet vad som krävs för att nå kunskapskraven än på de högskoleförberedande programmen. En tänkbar förklaring till denna skillnad kan vara att tolkningen av frågan skiljer sig mellan elevgrupper; där vissa elever svarar på ifall de känner till de olika betygskriterierna kan andra elever svara på ifall de känner till kriterierna för att erhålla betyget E.

För gymnasiesärskolan ställs motsvarande fråga men något annorlunda formulerat. Här får eleverna besvara om de vet vad de behöver göra för att nå kunskapskraven/de olika betygen. Anledningen till att frågan formulerats på detta sätt är att eleverna inom gymnasiesärskolans individuella program inte får betyg inom ämnesområdena, utan bedömningar utifrån krav på grundläggande

och fördjupade kunskaper. Läsåret 2018/19 uppgav 65 procent av eleverna inom gymnasiesärskolan att de visste vad de behöver göra för att nå kunskapskraven/de olika betygen. Det förelåg ingen större skillnad mellan flickors och pojkars svar, men däremot fanns en stor skillnad mellan skolformens nationella program (där 87 procent av eleverna vet vad de behöver göra för att nå upp till kraven) och individuella program (där 40 procent av eleverna svarade att de vet vad de behöver göra för att nå kraven).

4.6 Rektors ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Nedan redovisas hur detta görs i gymnasie- och gymnasiesärskolan. Sist i avsnittet redogörs för andelen avbrott.

Samtliga rektorer vid Malmös kommunala gymnasieskolor uppger i sina lägesrapporter att de kompetensutvecklar personalen utifrån elevernas behov och skolans utmaningar. Kompetensutvecklingsinsatserna ser olika ut. Flera skolor arbetar med bedömning för lärande, språkutvecklande arbetssätt, skolverkets moduler inom Läsluftet och kompetensutveckling kring neuropsykiatriska funktionshinder. Flertalet av kompetensutvecklingsinsatserna görs inom ramen för kollegialt lärande.

På yrkesprogrammen har samtliga elever erbjudits att studera för grundläggande behörighet för gymnasiestudier.

Samtliga elever har en individuell studieplan. På en skola följs studieplanen upp varje vecka av elev och mentor och sedan regelbundet i elevhälsoteamet med skollledning. På några skolor uppdrar rektor åt syv att säkerställa att varje elev har en individuell studieplan och att följa upp dem vid flera tillfällen under läsåret t.ex. i arbetslag eller via mentorsarbetet. I dessa fall har rektor och syv ett uppföljningsmöte där alla elevers studieplaner följs upp.

På alla skolor bjuds vårdnadshavare in varje termin till utvecklingssamtal. Elev och vårdnadshavare har tillgång till studieplanen via ett digitalt system.

Samtliga elever som har läst modersmål erbjuds att läsa sitt modersmål på gymnasiet.

Samtliga skolor har rutiner för att följa upp undervisningen. Uppföljningen sker genom lektionsbesök med återkopplingsamtal, medarbetar- och lönesamtal, analys av kursutvärderingar, rektors medverkan vid klass- respektive ämneskonferenser och arbetslagsmöten, rektors möten med elevskyddsombuden samt programråd och klassråd. Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet görs även enkäter och intervjuer med såväl elever som personal.

Rektor försäkras sig om att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledare utformas så att eleverna som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder behöver det genom regelbundna möten med elevhälsoteamet, i arbetslag och klasskonferenser där elever i behov av stöd diskuteras. Dessutom

genom mentorskap som arbetar nära både elever och elevhälsoteam. Vid skolstart träffar och samtalar specialpedagogerna med samtliga eller elever i behov av i år ett. De kartlägger eleverna och stöttar lärare med t.ex. extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller i form av stöd. Även skolsköterskorna genomför hälsosamtal med samtliga elever i år ett.

Flera av skolorna arbetar med gemensamma rutiner och inramning för undervisning: lärare möter elev i dörren, fasta klassrumsplaceringar, tydliga instruktioner och arbetsuppgifter, lektionsplanering på tavlan, insamling av mobiltelefoner och sammanfattning av lektionen vid lektionsslut.

Personal inom gymnasiesärskolorna ges möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och ges möjlighet att kontinuerligt dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen. Då skolorna har olika behov fokuseras på olika kompetensutvecklingsområden. Dessa kan vara t.ex. språkutveckling, värdegrundsarbete i alla kurser, ledarskap i skolan, förmågecirkel och gemensamma rutiner och inramning för undervisning: lärare möter elev i dörren, fasta klassrumsplaceringar, tydliga instruktioner och arbetsuppgifter, lektionsplanering på tavlan, insamling av mobiltelefoner samt sammanfattning av lektionen vid lektionsslut.

Gymnasiesärskolorna upprättar i dialog med eleven en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.

Samtliga gymnasiesärskolors rektorer har rutiner för att försäkra sig om att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och andra stödåtgärder som de behöver. Exempel på rutiner är ett mentorskap som arbetar nära elever och elevhälsa samt skolledning vilket säkerställer att samtliga elevers behov fångas upp snabbt, mottagandesamtal med alla nya elever och deras vårdnadshavare, rektor träffar genom veckovisa möten elevhälsoteamet där inkomna anmälningar behandlas, åtgärdas och följs upp. Skolledningen genomför varje termin lärkonferenser i respektive arbetslag för att följa upp elevernas kunskapsutveckling på individ och gruppnivå.

Elevassistenterna är ett viktigt redskap för att fånga upp elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd.

Vid samtliga gymnasiesärskolor finns de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas med undantag av Valdemarsro där samtliga elever inte har tillgång till en fysisk idrottslokal under del av läsåret.

Vid samtliga gymnasiesärskolor finns tillgång till elevhälsans samtliga professioner.

Samtliga gymnasiesärskolor organiserar rektor utbildningen så att den så långt det är möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser. Organisationen styrs av elevernas behov. En elev som har förutsättningar att läsa kurser på nationell gymnasienivå erbjuds detta. Elev som har svårigheter att klara av vissa av gymnasiesärskolans kurser har genom reducerad studieplan

läst ämnesområden. Vidare pågår ett intensivt arbete för att hitta de rätta praktikplatserna samt att utmana elevernas intellektuella nivå och stötta dem i deras vardagliga och sociala situationer.

Rektor har ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks. Vikten av att undvika avbrott är stor. Av eleverna i gymnasie- och gymnasiesärskola som var inskrivna på ett program vid läsårets start var 94 procent av eleverna kvar vid läsårets slut. Ca fem-sex procent avbröt sina studier under läsåret. Andel elever som bytte till ett annat program var ca 0,5 procent. Två procent av avbrotten skedde till det kommunala aktivitetsansvaret, KAA. Tre procent av avbrotten gällde ungdomar som inte var folkbokförda i Malmö. Lägst andel avbrott har gymnasiesärskolan och högst andel avbrott har introduktionsprogrammen.

4.7 Kommunalt aktivitetsansvar

Enligt skollagen ska en hemkommun löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta som har fullgjort sin skolplikt, men inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola eller gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. Från och med 1 juli 2018 omfattar det kommunala aktivitetsansvaret inte längre ungdomar som går ett introduktionsprogram.

Skollagens förarbeten tydliggör att kommunerna kontinuerligt under hela året har ansvar för att samla information om målgruppen, kontakta ungdomarna och erbjuda insatser. Enligt samma förarbeten omfattar kommunernas aktiviteter i förhållande till målgruppen allt från kartläggning och uppsökande verksamhet för att hitta de berörda ungdomarna, till olika insatser för att i första hand motivera ungdomar att påbörja eller återuppta studier. I andra hand erbjuds stöd mot arbete. Vissa grupper av ungdomar som nås i det uppsökande arbetet står långt från både studier och arbete och behöver andra typer av insatser.

Under det första halvåret 2019 gick en dryg tredjedel av de ungdomar som KAA-UngMalmö kommit i kontakt med - och konstaterat saknade sysselsättning - vidare till åtgärder inom det kommunala aktivitetsansvaret. Detta motsvarade i genomsnitt 133 ungdomar i åtgärd per månad under samma period. Av de ungdomar som befunnit sig i åtgärd under perioden gick en tredjedel vidare till studier under perioden.

5. Gymnasie-och vuxenutbildningsförvaltningens arbete med åtaganden

Förvaltningen har definierat ett antal åtaganden inom ramen för budgetprocessen. Åtagandena är förvaltningens löfte till nämnden om vad som ska uppnås.

5.1 Förbättra och fördjupa styr- och ledningssystemet

För att nå framgång i arbetet med högre måluppfyllelse för eleverna fortsätter arbetet under 2019 med att stärka det systematiska kvalitetsarbetet på både huvudmannan- och skolnivå. Den nya ledningsorganisationen med resurser samlade på avdelningen för kvalitet och utveckling fortsätter att utveckla ett

sammanhållet systematiskt kvalitetsarbete. Under 2019 har förvaltningen implementerat en struktur för hur man på bästa sätt ska stödja skolornas systematiska kvalitetsarbete.

På huvudmannanivå pågår ett utvecklingsarbete för att bättre kunna följa resultat och analys för samtliga fyra skolformer. I syfte att ge nämnden en mer fullständig bild av skolenheternas resultat och analys har därför en ny modell för kvalitetsdialogerna beslutats. Denna implementeras för både gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna under 2019.

Inom det kommunala aktivitetsansvaret har en modell för målgruppsanalys, planering och uppföljning tagits fram. Denna modell är en förutsättning för att kunna sätta tydliga mål och följa upp verksamheten.

Inom verksamheterna och på huvudmannanivå fortsätter arbetet med att implementera rutiner och arbete med den sektionschefsroll som införts för att ge utrymme för rektor att vara pedagogisk ledare.

5.2 Utveckla strukturen för övergångar inom och mellan skolformer

Förvaltningen har under 2019 fortsatt arbetet med att systematisera samverkan mellan stadens kommunala grundskolor kring övergångar mellan grundskola och gymnasieskola och mellan gymnasieutbildningar. Med start läsåret 2019/20 omfattas alla kommunala grund- och gymnasieskolor i Malmö av de rutiner som tagits fram. Rutinerna gäller även för introduktionsprogram.

Rutiner för övergångar från utbildning till det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och från KAA till utbildning håller på att utarbetas och förväntas bli klara under hösten 2019.

Under hösten 2019 har ett samarbete mellan gymnasiesärskolan, gymnasiesärskolans introduktionsprogram, sfi och särskild utbildning för vuxna inletts. Syftet är att tidigt identifiera och nå ut till potentiella elever inom särskild utbildning för vuxna. Vidare har det under perioden införts nya rutiner vid övergången mellan utbildning i sfi och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå.

5.3 Se över resursfördelningssystemet för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

En översyn av resursfördelningen till gymnasie- och gymnasiesärskolorna har inletts under perioden. Förvaltningen ser över såväl ersättningen per program samt de resurser som fördelas efter elevgrupper och enskilda elevers behov. Syftet är att öka elevernas måluppfyllelse genom att resurser i högre grad riktas mot elever och elevgrupper i behov av mer stöd och undervisning. I arbetet med förändrad resursfördelningsmodell är strävan att också minska skolors och pedagogers administrativa arbete. Vissa justeringar kommer att få genomslag i nämndsbudget 2020 andra kommer att kräva ytterligare analys och utvärdering. En ny modell beräknas vara fullt genomförd inför nämndsbudget 2021.

6. Analys och slutsatser

Analysen utgår från läroplanens områden kunskaper, bedömning och betyg, normer och värden, elevers ansvar och inflytande samt rektors ansvar.

6.1 Analys

Detta avsnitt utgår från en genomgång av skolornas lägesrapporter och ett analysarbete tillsammans med skolledarna där utmaningar och framgångsfaktorer har identifierats inom högskoleförberedande program, yrkesprogram och introduktionsprogram samt gymnasiesärskola söktes mönster. Utifrån dessa mönster har tre fokusområden identifierats där gymnasieskolan står inför utmaningar:

- Utmaningar inom våra undervisningspraktiker
- Utmaningar med samarbeten kring elevers lärande och kunskapsutveckling
- Utmaningar inom ledning och organisering

Den första utmaningen innefattar identifierade områden som att se helheten för eleven, uppdraget och ansvaret; arbeta med elevers motivation och självkänsla samt att utmana elever på rätt nivå. I detta arbete har förvaltningskontoret inte gett skolorna tillräckligt stöd. Förvaltningskontoret behöver bidra till att samtliga lärare har ett undersökande förhållningssätt i sina undervisningspraktiker och till att upprätta metoder som hjälper skolledare att säkerställa att alla lärare är skickliga lärare som möter eleverna utifrån deras behov.

Den andra utmaningen kan kopplas till områden med otillräckligt samarbete kring exempelvis elevers närvaro, elevhälsa, utveckling av undervisningspraktiker och bristande strategier för hur de centrala ämnesgrupperna kan vara ett stöd för lärarna i ämnesdidaktiska diskussioner. Analysen indikerar att förvaltningskontoret inte i tillräcklig utsträckning har skapat förutsättningar för olika professioner att samarbeta. Detta gäller såväl hur utbildningskontorets avdelningar inte samarbetat på ett sätt som har gett skolledarna ett sammanhållet stöd som hur förvaltningskontoret brustit i att förmedla ett förhållningssätt för hur förstelärare och andra mellanledare kan nyttjas som en resurs i utvecklingsarbetet på skolorna.

Den tredje och sista utmaningen innefattar otydlighet i ledning i hur man får önskad effekt i måluppfyllelsen genom stora satsningar som t.ex. matematik och läsluft, bristande organisering i hur vi möter elever med olika kunskapsnivåer, hur vi hanterar kontinuerlig antagning samt brist på system som stödjer verksamheten. Förvaltningskontoret har bidragit till denna utmaning genom att inte ha en tydlig styr- och stödkedja som kan skapa förutsättningar för skolledarna. Detta gäller bland annat samarbetet mellan skolorna och utbildningskontoret, och mellan avdelningar inom utbildningskontoret, i antagningsprocessen samt val av och stöd kring system som skolorna behöver i det dagliga arbetet.

När det gäller gymnasiesärskolan är utmaningarna specifika. Den stora utmaningen i arbetet med elevernas utveckling mot målen är att elevgruppen på nationella programmen har ökande behov jämfört tidigare år. När det gäller

normer och värden samt elevens ansvar och inflytande så ligger utmaningarna i arbetet med att möjliggöra för eleven att ta ansvar, att få eleven se sin egen roll samt att tydliggöra för eleven vad som krävs för att nå målen på individuellt program. En av gymnasiesärskolans största utmaning är att hitta praktikplatser (APL-platser). I förhållande till gymnasiesärskolans utmaningar är förvaltningskontorets kompetens om skolformens specifika förutsättningar och behov en brist.

6.2 Slutsatser

Med utgångspunkt i de identifierade utmaningarna har förvaltningsledningen fattat beslut att följande målområden är aktuella för samtliga skolformer:

- Motiverande och utmanande undervisningspraktiker för alla elever
- Samarbetande professioner för elevers lärande och kunskapsutveckling
- Ledning och organisering för skolframgång

I utvecklingsarbetet är skolledarnas identifierade framgångsfaktorer ett stöd. Det första målområdets identifierade framgångsfaktor på skolnivå är att ha ett kollegialt lärande med fokus på ett formativt och språkutvecklande arbetssätt där effekterna av lärandet följs upp; ett kollegialt lärande där lärare auskulterar hos varandra samt där dialog mellan lärare bidrar till samsyn kring kunskapskraven. En annan framgångsfaktor är att intervjua elever för att förstå vad de upplever som svårt.

I förhållande till det andra målområdet har skolledarna identifierat att såväl ett inkluderande arbetssätt som att få eleverna att känna ett mervärde av att vara i skolan är framgångsfaktorer. Med meningsfullheten kommer elevens ansvarstagande för skolgången och därmed för framtiden.

Det är av stor vikt att skolorna har fungerande rutiner för att systematiskt kartlägga elevers behov och lärande samt för att kontinuerligt följa upp kunskapsutvecklingen i arbetslag, elevhälsa och i skolledning. Med ett sådant arbetssätt kan elever ges stöd i tidigt läge och undervisningen och det arbetsplatsförlagda lärandet kan anpassas efter elevens behov. Av lika stor vikt är det att ha höga förväntningar på skolnärvaro och ett omedelbart agerande vid elevfrånvaro. Arbetet med närvaron måste vara ett samarbete mellan flera professioner.

Skolorna behöver ha forum och metoder för att arbeta systematiskt med normer och värden dvs ett aktivt värdegrundsarbete som genomsyrar verksamheten. Särskilt viktiga i arbetet är skickliga lärare som bygger goda relationer och därmed skapar och upprätthåller en god arbetsmiljö med studiero.

Ett bedrivande av ett systematiskt kvalitetsarbete där man analyserar faktorer som påverkat förbättring och låter framgångsfaktorerna ligga till grund för förbättringsarbetet är avgörande. I analysen ska dessutom eleverna vara delaktiga. Det är viktigt att också de formella strukturerna för elevinflytande används i det systematiska arbetet.

Det tredje och sista målområdets identifierade framgångsfaktorer är att skapa en organisation som arbetar systematiskt och gör långsiktiga satsningar; en

organisation där personaltätheten är hög och har rätt kompetens och engagemang; där man arbetar för att bredda lärarkompetensen vilket leder till färre lärare för varje elev och därmed starkare relationer samt att man i organisationen kan skapa arbetslag eller liknande för lärares möjligheter att utveckla undervisningen utifrån elevernas behov.

Utöver det som nämns ovan är det även viktigt för gymnasiesärskolan att eleverna oavsett kognitiv nivå får svar på frågan "gjorde jag det som förväntades av mig?" och att pedagogerna har gemensamt fokus på den förmåga som ska utvecklas t.ex. ansvar.

Den arbetsplatsförlagda praktiken är avgörande för framtiden för eleverna i gymnasiesärskolan. Det är av stor vikt att elever får stöttning så att de kan genomföra praktikperioderna. Det är också avgörande att personal på skolan ansvarar för att etablera och följa upp praktiken.

Slutligen behöver gymnasiesärskolan ha ett väl etablerat samarbete med funktionsstödsförvaltningen, arbetsförmedlingen och daglig verksamhet.

I gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens verksamhetsplan för 2019-2020 kommer ett mål att formuleras utifrån vart och ett av de tre målområdena ovan. Varje mål kommer att följas av en målbeskrivning som uttrycker hur det ser ut i verksamheten när målet är uppnått. Skolledarnas identifierade framgångsfaktorer kommer tillsammans med forskning inom aktuellt utvecklingsområde att utgöra ett underlag för dessa målbeskrivningar. På så vis säkerställer vi att våra verksamheter vilar på såväl beprövad erfarenhet som vetenskaplig grund.

6.3 Slutord

Förvaltningsledningen vill lyfta vikten av att i alla sammanhang fokusera på elevers lärande och utveckling. gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens uppdrag är att rusta elever för ett samhälle i förändring. En kärna i det uppdraget är det livslånga lärandet. Lära att lära är en av EUs åtta nyckelkompetenser. I den europeiska referensramen (Europeiska gemenskaperna, 2017), beskrivs hur:

Alla medborgare behöver i våra dagar livslångt lärande. Vi behöver utveckla våra färdigheter och kompetenser hela livet igenom, inte bara för att kunna utnyttja vår personliga potential och aktivt delta i det samhälle vi lever i, utan också för att ha chans att lyckas på en arbetsmarknad i ständig förändring. (Europeiska gemenskaperna, 2017, s. 1)

Skolverket knyter det livslånga lärandet till skolans uppdrag (Skolverket, 2011):

Med det livslånga lärandet som förhållningssätt blir skolans roll att förbereda eleverna för deras fortsatta utveckling genom att stödja dem i deras utveckling av den metakognitiva förmågan att lära och att reflektera över sitt lärande (Skolverket, 2011, s. 7; 18).

Ska gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen kunna ge det stöd och skapa de förutsättningar som beskrivs ovan behöver samtliga nivåer i styrkedjan god uppdragsförtroende och hög systemförståelse.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen står inför flera utmaningar, vilket denna lägesrapport visar. Det kommer att behövas goda såväl ekonomiska som personella resurser för att komma till rätta med dessa utmaningar. Inom gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen finns hög kompetens på samtliga nivåer. Det pågår ett utvecklingsarbete som förutsätter kontinuitet i målsättningar och utvecklingsområden samt en stringens i styrning och ledning i hela förvaltningen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen förordar att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska välja de tre utvecklingsområdena nedan som sina målområden för läsåret 2020-2021.

- Motiverande och utmanande undervisningspraktiker för alla elever
- Samarbetande professioner för elevers lärande och kunskapsutveckling
- Ledning och organisering för skolframgång

Genom att anta samma målområden i nämnden som förvaltningen har identifierat som prioriterade utvecklingsområden under kommande år, skapas fokus och kraft i utvecklingsarbetet. Dessa utvecklingsområden kommer för gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen att vara prioriterade över tid för att skapa förutsättningar för hållbar utveckling i våra verksamheter.

7. Bilagor

Bilaga 1. Gymnasieskolan - Personalstatistik med behörighet - per ämne och kategori (Skolverket)

Bilaga 2. Gymnasieskolan – Genomströmning. Startläsåret 2015/16 (Skolverket)

Bilaga 3. Sammanställning av enkätresultaten per frågeområde i gymnasieskolan.

Bilaga 4. Sammanställning av kurser med hög andel F-betyg - icke godkända respektive godkända per högskoleförberedande-, yrkes- och introduktionsprogram samt gymnasiearbetet.

Bilaga 5. Gymnasieskolan - Relationen mellan nationella prov och kursbetyg (HT 18, Skolverket)

Bilaga 6. Gymnasieskolan - Relationen mellan nationella prov och kursbetyg (VT 19, Skolverket)

